

Илази два пута
у мјесецу

Цијена за Аустро-Угар-
ску: на годину К 2-40
на по године. К 1-20
на четрт год. К —60
За друге земље: на го-
дину 4 круне. Поједи-
ни бројеви 10 пот.

СРПСКО КОЛО

НАРОДНИ ЛИСТ

Огласи рачунају се по
цјеновнику. Ако се ви-
ше од три пута увр-
шћују, рачунају се је-
— фтиније. —

Уредништво се налази у
Николићевој улици бр. 8.
Писма се шаљу на уред-
ништво „Српског Кола
народног листа“. Руко-
писи се не враћају. ~

Издаје: Друштво „Српско Коло“ (д.-д.)

Уређује: Уредништво „Н. Србобрана“

Народна побједа.

Ви знате, да је пређашња владина странка при пошљедњим изборима остала у мањини. У сабор су тако послје много година ушли први пут у већини прави народни људи противни садашњој влади, људи, који хоће да свом народу даду сва права, што му припадају и без којих не може да живи и напредује као народ.

Када тако бан и влада изгубе у сабору већину, онда им преостаје двоје: да оставе своја мјеста, или како се учено каже, да даду оставку, или да се распусти сабор, па се нареду нови избори.

Но наша влада и бан нијесу одступили, а нијесу ни израдили, да се распишу нови избори, него су остали на својим мјестима. Надали су се, да ће се међу тим опозиција између себе посвадити, распасти се, па да ће они опет и њихова странка бити господари у сабору. Но у сабору су увијек здружена српско-хрватска опозиција и Старчевићева странка права биле сложне против владе и бана.

Када је наш сабор одгођен због заједничког угарско-хрватског сабора у Будимпешти, који је отворен 21. о. мј., камо је морало ићи и наше одасланство (делегација), наставила се у Пешти борба између здружене хрватско-српске опозиције и владе бана Пејачевића и његове странке. Владина странка и њезини људи све су радили, да посију неслогу међу опозицију и да остану њезини људи на влади. Кад им ни то није помогло, хтјели су, да се опозиција с њима здружи. Но здружена српско-хрватска опозиција једном је за увијек отворено и јасно изјавила, да не ће заједно радити с владином странком ни с људима владине странке, док су у тој странци, него да им је слободно придружити се опозицији, ако иступе из владине странке и ако пристану уз ријечку одлуку (резолуцију). Те своје одлуке опозиција се чврсто држала и није хтјела ни за длаку одступити од ње.

Међутим је краљ изјавио жељу, да гроф Пејачевић остане бан, а он да се споразумије с опозицијом, што опозиција захтијева. Опозиција је на то одговорила: Добро; ако гроф

Пејачевић остаје бан, ми тражимо да иступи из владине странке, да буде изван странака, даље да отиђе са свога мјеста садашњи подбан Чаврак и одјелни предстојник за правосуђе д-р Лука Марјановић, да се у споразуму с нама постави други подбан и други одјелни предстојници, дакле да дође друга влада.

Ви знате, шта се све догађало под овом владом, о томе вам не треба више да говоримо, па зато јој срећан пут за увијек.

Даље опозиција тражи, да се што прије сазове наш сабор, који ће одмах донијети закон о пороти, о независности судаца и о слободи и чистоти избора за земаљски сабор. Кад то све сабор сврши, да се тек тада сабор одгоди до јесени, али да га не одгоди краљ својим писмом (рескриптом) него да га одгоди сам саборски предсједник према закључку самога сабора.

Као што се из Пеште јавља, бан је пристао на све ово, што је тражила опозиција и тиме је опозиција извојевала велику побједу за народне правце и слободе. Народ може бити задовољан радом посланика српско-хрватске опозиције, а у будуће биће тај рад још обилатији и берићетнији, те ће народ и опет, кад дође доба, моћи мирне душе повјерити судбину своју у њихове руке, бирајући их опет за своје посланике.

Говор д-ра Богдана Медаковића.

Као што смо јавили у прошлом броју, доносимо сад ево говор, који је г. д-р *Богдан Медаковић* предсједник српске народне самосталне странке изговорио, када је изабран за предсједника саборског:

„С осјећајем дубоке захвалности примам овај избор, а и у име својих другова и биљжника и квестора (саборски чиновник) захваљујем такођер високом сабору. (Живио!)

Нека ми буде допуштено прије свега, да у име сабора кажем: хвала нашем поштованом старини, који је овако складно руководио до сада, оному дичному патрицију (човјек уважена господскога рода) ријечком, који је симпатичном (милом) али уз то снажном и значај-

ном појавом својом дао овому нашем сабору у првом његову почетку онако дивно обиљежје. (Бурно: Живио Барчић! — Пљесак у саборници и на галеријама). Слободан сам предложити, да високи сабор ову нашу захвалност стави у записник. (Живио! Тако је!)

Високи саборе! Ступајући на ово мјесто не питам, да ли имам доста снаге, доста способности за овај задатак, који ме чека. Али знам, да ме је овамо довело повјерење, да ме је довела воља народног представништва, а — смијем рећи — и воља народа. (Бурно: Тако је! — Пљесак).

То ми даје храбрости, да станем овамо, то ће ми дати снаге, да устрајем на том мјесту, све дотле, док ме ово повјерење пратило буде. (Живио!)

А знам добро, какво је значење овога задатка и овога положаја. Бити објективан (правичан), одгурнути од себе све страначке обзире, затомити на овом мјесту све, што је индивидуално (лично), а имати пред очима само светост овога задатка и подати се сасвим њему, — то је лако свакому, који има и осјећа у себи поноса, свијести и савјести. (Поклици: Тако је! Живио! — На љевици: А не као што је било кроз прошлих двадесет година). Бити у овом светилишту народном заточником слободе, слободне ријечи, (На љевици: Живио!) слободног расправљања, заточником слободе, без које нема живота ни народу, ни представништву његову, — и то није тешко ономе, који и сам гине за слободом. (У саборници и на галерији, бурно Живио! и пљескање). Али има, има и тежине, а ево у овом је. Ја ступам на ово мјесто у часу, кад за наш народ, кад за нашу отаџбину, кад за Хрватску настаје ново, ако Бог даде сретније доба. (У саборници и на галерији бурно повлађивање и пљескање).

Док нема уставне слободе, уставнога живота, док парламенат (сабор), који треба да је носилац жеља и воље народа, док парламенат који треба да даје правац животу народноме, док парламенат није то, већ само плашт, под којим се скрива самовоља властодржаца, донде и његов предједник није ништа друго, него фигура, играчка у јачим рукама. (На љевици: Тако је! Живио! — Заступник Франко Поточњак: Часно мјесто постало је обешчашћено!) Наш народ чекао је и вапио дуго за постулатама (захтјевима) уставности и уставних слобода. — И чекао би још може бити дуго и дуго, док не би овладао очај, овладала апатија (немар, равнодушност), овладао маразам (слабост). (Глас на љевици: Та то је већ настало).

Али у добар час јавиле су се нове прилике око нас и за нас. Наш народ је те прилике учео и осјетио, да је дошао час, гдје се

каже: сад или никад! — те је прибрао и напрегао све силе и савладао све препоне, за које је мислио, да се не могу свладати. (Бурно живио и пљесак).

И тако видимо овај покрет, а с њим и овај преокрет. А овај преокрет значи преокрет на боље.

И наш ће се сабор снаћи у другим приликама, у другом положају, а ја држим, да ће његови путеви бити слободнији, него што су икада до сада били. — Најдражи залог за то видимо у том, што су уставне реформе (промјене), које су услов снажнога, правилнога, слободнога живота, за којим је наш народ толико дуго вапио, а за који мјеродавни фактори (фактор значи оног који о нечем одлучује) тако рекући до јучер нису имали разумијевања, што су те уставне реформе у превишњем рескрипту (отпис, писмо) којим је сабор овај отворен, нашле санкцију (одобрење) и Његова Величанства нашег премилостивог краља.

А даљњи залог мислим, да можемо видјети и у том, што је наш народ овом приликом у овом преокрету осјетио, у чему је снага, у чему је спас.

Снага наше отаџбине не лежи само у хисторичком праву у признаном државном положају, не лежи у географском (географија је наука, која описује земљу каква је) дивном и значајном положају на обалама Јадранског мора, на Сави и на Дунаву, већ снага лежи и у хомогености (у том што је истог рода) њеног пучанства.

Да се та снага одржи, мора овладати осјећај, да ће синовима њезиним и Хрватима и Србима, ако нам је суђена љепша будућност, да ће та будућност бити и једнима и другима иста.

И као што смо видјели, овај осјећај овладао је нашим народом и он је доиста најјачи покретач ономе, што је у посљедње доба народ извео. (На љевици: Тако је! Без слоге никада ништа!)

А имамо у овом покрету и још једну појаву, а та је, да се је видјело да у нашем народу превлађује правилно схваћање нашега одношаја према Угарској и мађарском народу.

Лахор слободе распршио је многе предрасуде, много неповјерење, а под тим знамењем улазимо и ми и они у нов живот.

Високи саборе! Под сретним ауспицијама (знамењима) почиње наш сабор свој рад. Велик је задатак, велик је посао, који је нашем сабору намијенило Његово Величанство наш премилостиви краљ; велик је задатак, који од нашега сабора очекује наш народ. Приступимо том задатку, приступимо тому послу, са жељом да одговоримо интенцијама (намјерама) Његова Величан-

ства краља, приступимо с одушевљењем, које у нама изазива пробуђена свијест народа и повјерење народно, приступимо вјером и надом у Бога! (На љевници и на галеријама бурно: „Живио!“, одобравање и пљескање)“.

Из овога се говора види, како је предсједник сабора и предсједник наше српске самосталне странке народан човјек и како воли слободу и жели да народ добије све своје правце.

Груица и паша са Загорја.

Књигу пише паша са Загорја,
 Те је шаље на Грахово равно,
 А на руке Милутину кнезу:
 „Милутине, од Грахова кнеже!
 „Готови ми господска конака:
 „Очисти ми тридесет одаја
 „За мојијех тридесет делија,
 „Набави ми тридест ђевојака
 „У твојијех тридесет одаја
 „А на мојих тридесет делија,
 „Мене простри на бијелој кули,
 „Ту нек буде твоја мила ћерка,
 „Мила ћерка дилбер Иконија,
 „Да је љуби паша са Загорја“.
 Оде књига од руке до руке
 Докле дође на Грахово равно
 А на руке Милутину кнезу;
 Када кнеже књигу проучио,
 Уд’рише му сузе од очију,
 А гледа га ћерка Иконија,
 Па му оде смјерно говорити:
 „О мој бабо, Милутине кнеже!
 „Откуд књига? Огњем изгорела!
 „Те је учиш а сузе прољеваш?
 „Што л’ ти тако жалостиво пише?“
 Ал’ говори кнеже Милутине:
 „Ђери моја, дилбер Иконија!
 „Књига јесте са Загорја равна
 „Од проклетог паше са Загорја,
 „Хоће паша нама на конака,
 „Па ми иште тридесет одаја
 „И у њима тридест ђевојака
 „На његових тридесет делија,
 „Тебе иште на бијелу кулу,
 „Да те љуби за живота мога;
 „За то плачем и сузе прољевам“.
 Али вели дилбер Иконија:
 „О мој бабо, Милутине кнеже!
 „Ти очисти тридесет одаја,
 „И готови господску вечеру;
 „Не брини се за моје ђевојке,
 „Набавићу тридест другарица;
 „Ја ћу бити на бијелој кули“.
 Кад ђевојка баба научила,
 Она узе дивит и хартију,

Те написа књигу на кољену
 Побратиму Новаковић-Грују:
 „Побратиме, Новаковић-Грујо!
 „Како тебе ситна књига дође,
 „Одмах избер’ из ваше дружине,
 „Побратиме, тридест младих друга,
 „Који но су као и ђевојке,
 „Хајде шњима на Грахово равно
 „А нашој пребијелу двору“.
 Кад ђевојка књигу написала,
 На вришко је Грују оправила.
 Кад хајдуку ситна књига дође.
 Намах викну у своју дружину;
 Скупи му се тридест младих друга,
 Сваки бјеше љепши од ђевојке;
 А поскочи челебија Грујо,
 Па довати лака цевердана,
 Оде право на Грахово равно,
 По акшаму стиже у Грахово
 А пред кулу Милутина кнеза;
 Дочека га дилбер Иконија,
 Руке шири те г’ у лице љуби,
 А дружину у бијелу руку,
 Одведе их на бијелу кулу,
 Па отвори попете сепете,
 Те извади рухо ђевојачко,
 Те обуче тридесет хајдука,
 Па их води у тридест одаја,
 Али вели дијете Груица:
 „Браћо моја, тридест мојих друга!
 „Сваки сједи у својој одаји,
 „Па кад дођу пашине делије,
 „Љубите их у скут и у руку,
 „Отпаш’те им свијетло оружје,
 „А служите вино и ракију,
 „А слушајте моје Даницкиње;
 „Када пукну на бијелој кули,
 „Ја ћу онда пашу погубити,
 „А ви сваки свога погубите,
 „Па хајдете на бијелу кулу,
 „Да видите шта ј’ од паше било“.
 Одведе их дилбер Иконија,
 Растури их у тридест одаја,
 Па се врати на бијелу кулу,
 Те извади своје рухо дивно,
 Те облачи дијете Груицу:
 Обуче му танану кошуљу
 Са сувијем узведену златом,
 А на ноге гаће сандалије,
 А на плећи три кавада жута,
 А по њима три ћемера златна,
 Око грла три ситна ћердана
 И четврту мрежу од бисера,
 А на ноге местве и папуче,
 Па су местве златом шиковане,
 А папуче сребром потковане;
 Кад обуче дијете Груицу,
 Тад’ га покри златали тулбентом,

Па се уњага млада загледала,
 Па ми оде млада говорити:
 „Лијеп ти си мио побратиме!
 „Та љепши си од мене ђевојке“.
 Тек што они у ријечи бјеху,
 Стаде звука мермерли калдрме,
 Ето иде паша са Загорја;
 Кад опази дилбер Иконија,
 Затвори се млада у ризницу,
 Грујо оста на бијелој кули
 Чекајући пашу Брђанина.
 Мало било, за дуго не било,
 Ето паше уз бијелу кулу,
 Пред њим иде Милутине кнеже,
 И он носи вењер и свијећу,
 А за пашом тридесет делија;
 Присрете их Новаковић Грујо,
 Љуби пашу у скут и у руку,
 Он Груицу међу очи чарне,
 Па говори Милутину кнезу:
 „Врат' се, кнеже, с мојим делијама,
 „Те им подај господску вечеру;
 „Ја ти нећу ништа вечерати“.
 Тад' се кнеже натраг повратио,
 Он растури тридесет делија
 У његових тридесет одаја,
 А даде им господску вечеру;
 Но да видиш паше Брђанина!
 Оде скидат' господске хаљине,
 А Груица намештат' душеке;
 Кад се паша с рухом одлакшао,
 А он паде на меке душеке,
 Па говори Новаковић-Грују:
 „Сједи доље, дилбер Иконија,
 „Да преноћиш са мном у душеку,
 „Па ћеш бити млада пашиница“.
 Сједе Грујо на меке душеке;
 Но да видиш паше Брђанина!
 Одмах Груја задиркиват' пође,
 Завлачит' му руке у пазуке;
 Но се хајдук није научио.
 Па се скочи на ноге лагане,
 Узе пашу за бијелу браду,
 А поче му тихо говорити:
 „Стани, курво, пашо са Загорја!
 „Није ово дилбер Иконија,
 „Већ је ово Новаковић Грујо!“
 Па потрже пињал од појаса,
 Закла пашу на бијелој кули,
 Па истрча кули на пенџере,
 Те опали двије Даницкиње,
 Хабар даде у своју дружину;
 А кад чуло тридесет хајдука,
 За бритке се сабље доватише,
 Погубише тридесет делија,
 Од њих пусто одузеше благо,
 Па одоше своме харамбаши.
 Да га виде на бијелој кули,

Шта је њима с пашом учинио;
 Али Грујо пашу погубио,
 Па он сједи на бијелој кули,
 Те он пије црвенику вино,
 А служи му дилбер Иконија.
 Када дође тридесет хајдука,
 Поскидаше рухо ђевојачко,
 У своје се рухо обукоше,
 Па сједоше за софру готову,
 Вечераше господску вечеру;
 Ал' ето ти Милутина кнеза,
 И он носи шест стотин' дуката,
 Те их даде челебији Грују:
 „Нај то тебе, мој посинче Грујо!
 „Пола тебе, а пола дружини,
 „Што сте мене у невољи били!“
 За њим иде дилбер Иконија,
 Она носи тридесет кошуља,
 Те дарива тридесет хајдука;
 Побратиму Новаковић-Грују,
 Њему даде златна башчалука,
 И даде му од злата челенку,
 Па их здраво натраг повратила
 Поочиму Старини Новаку,
 Њему млада бјеше оправила
 У јабуци стотину дуката,
 А сувише чичи Радивоју,
 Оправи му сабљу бабајкову,
 Па овако млада говорила:
 „Ето, побро, дара свакојака,
 „Што си мене био у невољи“.
 Па се с Грујом у образ пољуби,
 Грујо оде гори Романији,
 А ђевојка на бијелу кулу.

Сабор краљевине Хрватске и Славоније.

У прошлом смо броју рекли, да ћемо донијети у овом броју говор саборског председника г. д-ра Богдана Медаковића, што сада и чинимо. У овом броју доносимо и наставак саборског расправљања.

У сједници од 1/14. маја последије свога говора г. др. Богдан Медаковић одредио је, да се прочита прешни предлог (прешни предлог зове се тако за то, јер о њем сабор мора одмах расправљати и донијети закључак) приједлог д-ра Јосипа Франка, у ком се предлаже, да сабор донесе закључак, којим се позива влада, да из ради од краља, да се све недовршене парнице против новинара обуставе, које су поведене последије 26. јуна 1903, откад је укинута порота за штампарске кривице, а које су довршене и изречене осуде, да од краља изради помиловање. Његов предлог подупро је народни заступник и уредник „Српског Кола“ г. Буде Будисављевић, те је у свом лијепом говору изнио, како су новинари прогањани и како су људи, који

УН И В Е Р З И Т Е Т С К А Б И Б Л И О Т Е К А

су имали власт у рукама укидали редом све слободе, док на пошљетку нијесу посегли, да укину и неповредивост саборских посланика. Затим је приједлог примљен.

У сједници од 2/15. маја изнио је опет народни заступник д-р Душан Поповић прешни приједлог о повреди закон. чланка од 16. маја 1867., који говори о неповредивости (имуни-тету) и неодговорности саборских посланика за ријечи, које изговори у сабору. За ријечи и говоре, које народни посланик изрече у сабору, не одговара ником и не може га нико за то позвати на одговорност. Одговара једино сабору. Но пређашња саборска већина тако звана народна странка у мјесецу јануару ове године огријешила се о тај закон, па је сад г. д-р Поповић изнио пред овај сабор, да се то поправи и да се у будуће не догађа то. Приједлог је тај примљен.

Затим је изабран одбор, који ће саставити представку (адресу) на краља, а онда 8 саборских одбора и то одбор за прорачун, за унутрашње послове, за народно господарство, за богоштовље и наставу, за правосуђе, одбори за овјеровљење (верификацију) и неповредивост саборских посланика (имунитет), за молбе и притужбе и одбор за саборске послове.

Затим је предсједник закључио сједницу, те је заказао идућу сједницу за 4/17. маја у 10 часова доподне с овим дневним редом: 1. избор краљевинског суда (суд, који суди бану и одјелним предстојницима), 2. извјештај верификационог одбора, 3. избор чланова за заједнички сабор.

У сједници од 4/17. маја поднио је г. д-р Едмунд Лукинић и још некоји заступници приједлог, да сабор закључи, да се позове влада, да забрани чиновницима, да се мијешају и сад код накнадних избора и уопће код избора у будуће, те да не смију силити никога, да гласује за овога или онога, него да свако гласа слободно и за кога га је воља. Сабор је примио и овај приједлог.

Затим је изабран краљевински суд и изабрано 43 заступника у угарски сабор и то у доњу кућу (ту су посланици, које бира народ) 40, а у горњу кућу (ту су они који по свом положају имају право да сједе као грофови, баруни и владике) 3. Наш сабор бира за то одасланство (делегацију) у угарски сабор, јер имамо неке послове с Мађарима заједничке, па мора тамо и наши посланици да буду и да чувају наша права.

За доњу кућу изабрани су: Бабић Ђалски Љуба, Бањанин Јован, Барчић Еразмо, Бауер Антун д-р, Бедековић Ђуро, Брлић Ватрослав д-р, Будисављевић Буда, Церовац Стјепан, Гра-

ховац Мирко д-р, Харамбашић Аугуст д-р, Кра-сојевић Ђорђе д-р, Кутузовић Стево, Лисавац Младен д-р, Лукинић Едмунд д-р, Магдић Перо д-р, Мажуранић Богослав д-р, Медаковић Богдан д-р, Модрушан Густав, Пинтеревић Анте д-р, Поповић Душан д-р, Поточњак Франко д-р, Прибићевић Светозар, Пурић Јосип, Шурмин Ђуро д-р, Тушкан Грга, Винковић Божо д-р, Загорац Стјепан, Илић Гедеон, Пелеш Душан д-р, Пењић Богдан, Бомбел Марко гроф, Дрохо-бецки Јулијо, Јанковић Владислав гроф, Николић Мирон, Норман Рудолф гроф, Раух Павао барун, Груић Михаило, Гејза Јосиповић, Гејза Раух д-р барун, Георгије Бранковић.

За горњу кућу: Мирослав Кулмер гроф, Владимир пл. Николић д-р, Ђуро пл. Томичић.

Послије тога прочитан је краљев отпис (ре-скрипт), којим се сабор одгађа због заједнич-ког сабора у Пешти, који је отворен 21. маја, а гдје мора да буде и одасланство нашег сабора.

За ово кратко вријеме донио је наш сабор важне закључке као о слободи штампе, о том да се поправи велика повреда неоговорности саборских посланика и напошљетку о слободи избора.

Ето чим су дошли у већини прави народни људи у сабор, на првом кораку су показали, како им је стало до слобода и правда народ-них, без којих нема правог напретка.

Када се сабор опет састане, наставиће свој благотворни рад за добро и напредак народни.

Народно здравље.

Како се човек може сачувати од наступне грознице.

Наступну грозницу* зна наш народ. Изло-жени су јој многи крајеви, где он живи, и то махом баш најпитомији и најплоднији (Мачва, Равни Срем, Потисје, Лика и Горња Далма-ција и тако даље). Хиљадама и хиљадама вредних сељачких руку спута та неман, и то баш у оно доба године, кад летину треба радити и увести. На тај начин губи наш народ милионе у новцу, а колико му она сатре те-лесне снаге и здравља у опште те га ослаби, да и другим болестима лакше подлеже, не да се ни приближно оценити. Било би, дакле, крајње време, да се почнемо против те невоље разумно борити. У свету се та борба успешно води и на разне начине — и ми ћемо их све редом изнети. За сада ћемо се зауставити само на једном, и то најпростијем, јер би га могли већ сада извести.

* Преступна грозница, барска грозница, огањ и грозница, грозница презданица.

Биће вам, ваљда, познато, да је и наступна грозница заразна болест. Заразна клица њена залеже се у крви човечјој (у црвеним крвним зрнцима), а преноси је нека врста комарца. Насиса се крви грозничава болесника; с њоме прими у себе заразну клицу, па је онда новим убодом и опет пренесе на друго које, здраво чељаде. — И то ће вам јамачно бити познато, да је један од најпоузданијих лекова против наступне грознице кинин („кина“), а то ће рећи, да је утук њеним заразним клицама. Где се тај лек разумно употреби, ту оне у крви угину, те и појава наступне грознице одмах нестане.

Али кинин не само да грозницу лечи, него је може спречити или предупредити — т. ј. може учинити, да јој се заразна клица, и ако човеку у крв доспе, не развије, па, према томе, ни појаве грознице не изазове. То се знало већ давно,* и кинин се већ дуже времена употребљује као поуздано и моћно средство баш и за предохрану од наступне грознице. Нарочито се у последње време тај начин предохране проучавао и са свих страна тачно испитао, а показао је толико успеха, да се свакоме може топло препоручити. Ево га у главним потезима, да се и ми с њиме упознамо.

Чим се приближи време, кад ће се с пролећа први комарци показати — код нас, дакле, ево друге половине Априла и почетка Маја — ваља у јако зараженим крајевима одмах с употребом кинина почети — нарочито, кад је у месту још од прошле јесени који грозничав болесник заостао. Ако би оклевали, те неспремни прве комарце дочекали, могли би нас они одмах крвљу оних заосталих грозничавих болесника заразити. С тога је правило, да се већ пре лета првих комараца кинин почне узимати — и то тачно сваког осмог или деветога дана по 1 грам за одрасле, а сразмерна количина за децу. За одраслу чељад подеснији је кинин у раствору, а за оне, који горчине тешко узимају, н. пр. за децу, може се дати и у прашковима. Лек се не узима на пун желудац, него на штину, и то или изјутра или пред вече. Веома важно је питање, је ли кинин чист и добар, јер је доказано, да само најбоље врсте кинина дају повољне резултате.

Кинин се узима дуже времена — најмање за све оно време, докле год с јесени не угину комарци. Још је поузданије, ако се узимање продужи и после тога доба — рецимо још два месеца — свега, дакле од прилике шест месеци. Лек се мора узимати тачно и савесно, јер иначе не дејствује. Ко би н. пр. који рок пропустио,

или би се с мањим obroком и лошијим кининском задовољио, да што уштеди, могла би му сва мука бити узалудна; — могао би се и поред кинина заразити.

По себи се разуме, да се и овај овако прост начин предохране од наступне грознице не би дао ласно извести, — бар не тако ласно, као што то у први мах изгледа. Пре свега кинин је врло горак, те га није тако ласно узимати. Нарочито га тешко узимају деца. По гдекада је дакле, већ то велика сметња успеху — тако, да њу морамо нарочито савлађивати.

И то је већ познато, да иза сваког повећег obroка кинина чељаде осећа неку nelaгоду, а што је још обичније, да добије зујање ушију. Ко, дакле, не зна, да су ти појави сасвим безопасни — шта више, да су баш на против повољни, јер показују да је кинин доиста у крв прешао и дејствовати почео: тај ће их се плашити, или ће их бар као несносне избегавати. Тек кад се увери, да то мора и треба да се претрпи, савладаће се — ма и силом — и узимаће редовно своје оброке.

Поред тих замерака кинину, има и других, који сметају његовој употреби. Тако н. пр. постоји код многих веровање, да се од кинина, а нарочито, ако се дуго узима, у телу јаве неке промене, које су већ саме по себи несносне (далак, подраст, водена болест итд.). С тога није ретка појава, да га се наш — баш и „отменији“ свет клони и боји. — И то веровање могло би овом начину предохране сметати, и ако је оно скроз неосновано и погрешно. С тога ваља народ и у томе на прави пут извести, и уверити га, да се кинин може месецима, па чак и годинама у таким размацима и толиким оброцима узимати, а да ни један орган тела од њега не осети никаквих рђавих последица. Њих не изазива дуга употреба кинина, него дуго боловање од грознице.

Најпосле се истиче и питање о томе, како би народ набављао потребне количине кинина, и ко би га при употреби тога лека упућивао — а оно се, и поред најбоље воље од стране самога народа — не би могло повољно решити, ако га не би прихватиле државне и самоуправне власти. Оне би се морале постарати, да се по јевтину цену набаве потребне количине кинина најбоље врсте, већ подељене на згодне оброке; да се одреде лекари или друга поуздана лица, која би према нарочитим прописима те оброке издавала, и њихову употребу контролисала; да се побрину за изворе, из којих би се набављао и кинин за бесплатно раздавање сиротињи итд. Ако би се све то тако спремило и удесило, могло би се још ове године делу приступити и повољном успеху надати. Трошкови око тога не би, истина, били незнатни, али кад се узме

* Кинин као предохрано средство против наступне грознице употребио је први гроф Бонвал (Bonnaval) г. 1717. — и то баш за опсаде Београда. Зато ни он ни његове слуге нису добили грозницу, и ако је иначе у војсци јако владала.

У рачун, колико је наш народ — махом без стварног успеха — већ и сам трошио на лечење наступне грознице разним лековима, па баш и самим кином, а још више колико је до сада пропало летине, и другог народног блага и народне снаге — само за то, што је наступна грозница и „грозница затрица“ по читавим крајевима владала и народ сатирала: — онда ћемо ласно увидети, да би ти сви издаци били незнатна ситница према оној огромној штети, коју нам сваке године та болест наноси. Грознице би за неколико године нестале из тих крајева. Хиљадама снажних мишица очувала би се њихова радна снага — баш онда, кад је најпотребнија, и хиљадама, иначе здравих живота очувала би се њихова природна свежина и дуговечност. Народ би дахнуо душом и благосиљао оне, који су то питање покренули, и који су се око тога посла својски заузимали.

Д-р Ј.

„Здравље“.

лист злим, кад га не могу ничим лепим обрадовати. Још у исправку оног писма могу вам јавити, да су за опозицију код нас гласали ови људи: Филип Цвикић, Глишо Михајловић, Кузман Тирић и наш свештеник. Има их, који су прошверцовали с леве на десну страну, но они примају за то своју награду од народа самог, јер код нас и у околици, људи сваком оном, који је гласао за „паприкаш“ место поздравља рекне: „ја нисам јео паприкаша“.

Шта се збива у нас и у свијету.

Поздрави предсједнику сабора. Госп. д-р Богдан Медаковић, када је изабран за предсједника сабора краљевине Хрватске и Славоније, добио је са свих страна телеграфских поздрава, у којима му први људи од Срба и Хрвата честитају, што је изабран на тако часно и угледно мјесто. А то је г. д-р Медаковић и заслужио, јер је прави пријатељ народни и борац за његова права и слободе.

Народни кандидат за изборни нотар Глину. Госп. Светозар Прибићевић, изабран је био у два котара за посланика и то у Кореници и у Глини. Како не може заступати два котара, то је г. Прибићевић задржао коренички котар, а захвалио на глинском, те ће у Глини бити нови избор народног посланика.

Здружена српско-хрватска опозиција кандидовала је за котар Глину г. Франа Супила уредника „Новог листа“ у Ријечи. Г. Супило не само да је велики и ватрени борац за народна права, него је и велики пријатељ Срба. Сви Срби изборници котара глинског треба дакле да листом гласају за г. Супила и да се онако јуначки и одважни покажу као и приликом избора г. Прибићевића.

Угарски сабор. Ви се сјећате, како је пређашњи угарски сабор војска растјерала. Но то није заплашило мађарски народ и његове прваке, да се и даље не боре за своја права и слободе. Владу су преузели први његови људи и обавили су изборе, у којима се још боље показала права воља народна. Сабор тај отворен је 8/21. маја у Будимпешти. На отварању угарског сабора било је и наше одасланство (делегација), као што јој то по закону припада. Наши одасланици (делегати) били су свагдје лијепо и срдечно примани и дочекивани и од министра и од посланика и од мађарског народа. Мађарски народ видио је у њима борце за слободу и правце, за што се и сам бори, видио је у њима дакле своје савезнике и пријатеље, па их је за то свуда тако дочекивао и поздрављао.

За предсједника сабора изабран је Јушт, а за потпредсједнике Раковски и Вавај.

КУПУЈТЕ САМО

!! СРПСКЕ ШКОЛСКЕ ЖИГИЦЕ

ТРАЖИТЕ ОД ТРГОВАЦА ДА ИХ ПРОДАЈУ

Друго писмо Србина ратара из Габоша.

Оно, што сам већ једном рекао у писму у 9. броју „Српског Кола“, то стоји. Но да је тако избор код нас испао, криви су лакомислени и лакоми на муктешевину наши бирачи. Да су се тако повели за пићем, много је допринео власт. шумар г. Бурда и његови лугари, који су се претворили у пандуре сеоске а г. Бурда у поглавара полицајског. Исти г. Бурда, који иначе нас овде држи као своју, баш да не кажем стоку, а оно као обичне ствари, био је тако пријатан са изборницима, дозволио је чак и да га онако пијани грле. Обећањима и ласкању није било краја и с једне и с друге стране. О другим званичним особама нећу ни да вам говорим, јер их ви врло добро познајете, а и народ их познаје, па и опет им трчи на лепак, јер их се — боји.

Имао бих вам много и много писати из овог нашег јадног места, али нећу да теретим

Србин ратар г. Васи Ђурђевићу бившем народном посланику и саборском председнику. Србин ратар Живан Кованџић из Бешенова поздравио је овако г. Васу Ђурђевића, када је овај дошао у Бешеново, да за себе кортешира:

„Господине! Које си нам добро донео? Како си могао доћи овамо кроз тиморину магле твог рада на сабору толике године? На сабору твог рада — не рада — дошао је Беч и Пешта до заплета, а народ до просјачког штапа. Теби је за народ девета брига; теби је стало до твоје интелигенције, а за сељака патника, ниси положио труда баш ништа. Ради твог нехата и немара, немамо више у теби поверења, па зато одлази од нас далеко, да нам се не повратиш. Ниси се ни досад брину за свој народ, него си га годинама слао с просјачким штапом у Америку, нећеш знати ни у напредак донети нам добра, за то уклони се са твог места, нико неће жајалити“.

Различне вијести.

Конгрес (састанак) српских земљорадничких задруга у Осијеку. 29. и 30. маја по новом одржаће се девети конгрес српских земљорадничких задруга у Осијеку. На том конгресу састају се задругари из свих наших крајева, као и народна господа, која се брину, да се Срби ратари привредно подигну, да се сви заједнички посавјетују, како би најбоље унаприједили Србе ратаре.

На овом конгресу полаже Савез и Централна Каса рачун скупштини о свом раду преко године. Том згодом говориће г. д-р Младен Лисавац адвокат из Ирига о привредном унапређењу нашег народа. Осим тога моћи ће задругари да разгледају изложбу пољопривредних машина, справа и алата Славонског Господарског Друштва у Осијеку.

О самом конгресу донијећемо у идућем броју.

Извадак из господ. расправе.

Да, да, та врућина! Ако ме је ко у прошлом врућем лету запитао, што да уради, особито за време рада на пољу, против жеђи, што га мори, тад сам му препоручио, што ћу овим и својим читаоцима препоручити. Они то опробаше, па ми бише особито захвални за тај добар савет и држим, да ће то исто и многи други читалац ових редака, па било и у духу само, урадити, ако се буде сам уверио о томе.

Узми, рекох му, 1 литру воде, придодатка јој пуну кашику „Франковог“ придодатка за каву, којег и онако има твоја жена у кухињи, кухај то добрих 5 часова, а по том стави уварак на страну, да се охлади (по вољи може се придодати и мало шећера) и понеси га тад у једној боци са собом на поље. Најбоље је, ако боцу закопаш на хладовиту месту у земљу, јер ће тако текућина остати дуго хладна.

Кад си жедан, а ти гутни једном добрано овог „Франковог“ уварка, па ћеш се зачудити, како ти се опет дуго не ће повратити жеђа.

„Франк“ није само због тога најбољи придодатак за каву, та он је као такав већ опћенито познат, него је он и најбоље средство против жеђи.

2069 2—3

СВАКА СРПСКА КУЋА

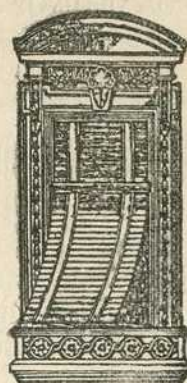
ТРЕБА ДА ИМА КАРТУ

≡ ПРАВОСЛАВНИ СРБИ ≡ У ХРВАТскоЈ И СЛАВониЈИ

ПО ПОЛИТИЧКИМ ОП-
ЋИНАМА И ИЗБОР-
НИМ СРЕЗОВИМА ЗА
ЗЕМАЉСКИ САБОР.

КАРТУ ЈЕ САСТАВИО
Г. ДР. ВАСА РУВАРАЦ,
А ИЗДАЛО „СРПСКО
КОЛО“ У ЗАГРЕБУ.
ИМА ДВИЈЕ ВРСТЕ КА-
РАТА: НА ДЕБЉЕМ ПА-
ПИРУ К 2, А НА ТА-
ЊЕМ ПО К 1. РАТАРИ
ДОБИВАЈУ У ПОЛА ЦИ-
- - ЈЕНЕ. - -

КО ХОЋЕ ДА ИМА ОВУ КАРТУ
НЕКА ПОШЉЕ УПРАВИ „СРП.
КОЛА“ ЗА ПРВУ К 1 И 10 ПОТ.
ЗА ПОШТАРИНУ ИЛИ ЗА ДРУГУ
50 ПОТ. И 10 ПОТ. ПОШТАРИНЕ.

Фабрика
жалузија,
ролета,
дрвених
и жељезних
завојних
напака

Г. СЌРБИЋ

Илица 40. — ЗАГРЕБ — Илица 40.

препоручује своје

признато солидне, тачне и јефтин

фабрикате

Ценовници бадава и франко.

604. 5—